

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

(підпис)

“   ” грудня 2019 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»

за магістерською програмою професійного спрямування

«Державні та муніципальні фінанси»

на тему: «Механізм непрямого оподаткування в Україні»

Виконавець:

студентка Центру заочної та вечірньої
форми навчання
Койчева Валерія Валеріївна

Науковий керівник:

к.е.н., доцент
Дубовик Ольга Юхимівна

Одеса 2019

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ МЕХАНІЗМУ НЕПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ	
1.1. Характеристика існуючої системи непрямого оподаткування	6
1.2. Економічна природа та призначення непрямих податків	13
1.3. Тенденції розвитку непрямого оподаткування та його вплив на економіку країни	23
Розділ 2. АНАЛІЗ ДІЮЧОЇ СИСТЕМИ НЕПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ	
2.1. Моніторинг впливу непрямих податків на формування доходів бюджету	30
2.2. Характеристика механізму стягнення непрямих податків	45
2.2.1. Податок на додану вартість в системі універсальних акцизів	45
2.2.2. Акцизний податок як специфічний акциз	54
2.2.3. Мито – фіскальний інструмент регулювання зовнішньоекономічних операцій	58
Розділ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ НЕПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ	
3.1. Досвід формування системи універсальних акцизів	63
3.2. Напрями удосконалення непрямого оподаткування в Україні в сучасних умовах економічної інтеграції	74
Висновки	88
Список використаних джерел	91

ВСТУП

У ринкових умовах великого значення набувають непрямі методи втручання держави в економіку. Серед основних інструментів державного регулювання ринкової економіки чільне місце посідають податки. За допомогою податкової політики держава може впливати на процеси як на макро-, так і на мікроекономічному рівні, визначати темпи економічного розвитку на майбутнє. Існує низка основних податків, які отримали загальносвітове визнання, хоча механізм їх сплати може істотно відрізнятись в конкретних країнах. Вагоме місце у податковій системі кожної країни посідають непрямі податки. З огляду на це, проблеми їхнього впливу на економічні процеси і використання цього впливу в стимулюючому напрямі набувають актуальності. Від того, як побудована система непрямого оподаткування, залежить не тільки виконання нею фіскальної функції, а й стимулювання розвитку економіки.

Загальні питання непрямого оподаткування займають провідне місце у працях учених різних країн світу. Особливо такі дослідження актуалізувалися у другій половині ХХ ст. через інтенсифікацію процесу запровадження податку на додану вартість (ПДВ) та соціальну орієнтацію ринкової економіки. Серед іноземних учених, які досліджували багаточисельні аспекти оподаткування та непрямі податки зокрема, найбільш відомі роботи С. Брю, А. Вагнера, Т. Гоббса, П. Леруа-Больє, Дж. Локка, К. Макконнелла та ін.

Сьогодні в Україні теоретичні і практичні питання вдосконалення системи непрямого оподаткування, його впливу на макроекономічні та соціальні процеси стали предметом дослідження вітчизняних фахівців, серед яких варто виділити таких, як: В.М. Андрущенко, О.М. Бандурка, В.В. Буряковський, О.Д. Василик, М.І. Вдовиченко, В.П. Вишневський, Т.А. Власенко, М.Я. Дем'яненко, В.С. Загорський, А.І. Крисоватий, М.П. Кучерявенко та ін. Проте окремі аспекти непрямого оподаткування залишаються недостатньо вивченими, що й зумовило вибір теми дослідження.

Непрямі податки відіграють важливу роль у формуванні податкових

надходжень, тому дослідження проблем з адміністрування й прогнозування непрямих податків, визначення їхньої ролі і основних функцій є досить вагомим внеском у розвиток економічної стратегії оподаткування.

Метою кваліфікаційної роботи магістра є визначення шляхів приведення непрямого оподаткування у відповідність з пріоритетами державної політики соціально-економічного розвитку, сприяння сталому економічному зростанню шляхом лібералізації непрямих податків, забезпечення достатнього обсягу сукупних податкових надходжень до бюджету.

Головною ціллю даної роботи є розкриття сутності непрямих податків і розробка пропозицій щодо підвищення їх ролі як бюджетоутворюючих показників.

Основним завданням дослідження є:

- характеристика існуючої системи непрямих податків;
- розкриття сутності непрямих податків через опанування податкового законодавства щодо механізму їх розрахунку та сплати;
- дослідження тенденцій розвитку непрямих податків та його впливу на економіку країни;
- аналіз місця і ролі непрямих податків у податковій системі України при формуванні доходів бюджету;
- розгляд досвіду формування системи універсальних акцизів;
- аналіз іноземного досвіду формування системи непрямих податків та можливість його застосування в Україні;
- дослідження проблем та внесення пропозицій щодо реформування чинної системи непрямих податків в Україні.

Предметом дослідження є система непрямих податків в Україні.

Об'єктом дослідження виступають економічні відносини, які виникають при нарахуванні і сплаті непрямих податків.

В процесі дослідження зазначеної теми було застосовано методи: порівняння, економічного аналізу та синтезу, історичного аналізу, а також

методи емпіричного пізнання механізму справляння непрямих податків, логічні методи економічної структуризації тощо.

Під час проведення досліджуваної роботи було використано наступні інформаційні джерела: Податковий кодекс України, наукові публікації провідних економістів та фінансистів, монографічні видання вітчизняних та закордонних вчених, періодичні видання, інформація з офіційних сайтів органів державної влади в мережі Інтернет тощо.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи вищевикладений матеріал, можна зробити висновок, що розвиток системи оподаткування здійснюється як оптимальне співвідношення прямих і непрямих податків залежно від економічних умов розвитку кожної держави. В Україні спостерігається тенденція до збільшення частки непрямих податків у загальних податкових доходах держави.

Розв'язання проблем з непрямим оподаткуванням повинно лежати в площині загальної стратегії реформування системи оподаткування та формування бюджетів. Особливу увагу необхідно приділити питанням формування податкових надходжень від сплати непрямих податків.

На основі опрацьованого матеріалу в даній роботі було досліджено теоретичні основи непрямого оподаткування, розкрито сутність, роль та форми існування непрямих податків в Україні, висвітлено основні переваги та недоліки непрямих податків у системі оподаткування, розкрито сутність кожного з непрямих податків, охарактеризовано відмінності між ними. А також проведено глибокий економічно - аналітичний аналіз ПДВ, акцизного збору і мита, визначено їх роль та місце у процесі бюджетотворення, проведено порівняльну характеристику з іншими податками.

В даній роботі було розглянуто досвід розвинених зарубіжних країн, охарактеризовано принципи утримання і стягнення непрямих податків у цих країнах. На основі зарубіжного досвіду і праць наших вітчизняних науковців у роботі висвітлено основні напрямки реформування непрямого оподаткування в Україні:

- запровадження змін щодо діючої системи пільгового оподаткування;
- визначення методів збільшення фіскальної ефективності непрямих податків;
- зменшення витрат по адмініструванню непрямих податків тощо.

В процесі аналізу доходів бюджету на протязі п'яти років (2014-2019 рр.) спостерігалися і позитивні тенденції щодо щорічного збільшення надходжень від непрямих податків і збільшення їхньої ролі у формуванні доходів бюджету.

У нашій державі існує достатньо проблем із стягненням непрямих податків, особливу увагу у даній роботі було присвячено їх аналізу та розробці шляхів удосконалення податкового законодавства зі стягнення непрямих податків.

При нинішній політично-економічній нестабільності та впливу світової фінансової кризи шанси на швидке та якісне реформування виглядають досить примарними. Хоча, навіть і при нинішній ситуації багатьох проблем можна було б уникнути, якби існуючі закони виконувалися: адже проблеми не в недосконалості закону, а в його тотальному нехтуванні. Потрібно здолати правовий нігілізм та спрямувати заходи на становлення високої культури взаємовідносин держави та платника.

Можна визначити наступні шляхи реформування непрямих податків в Україні:

- запобігання спотворенню умов конкуренції при сплаті ПДВ;
- дотримання міжнародних правил щодо застосування нульової ставки податку лише при оподаткуванні експортних операцій;
- поступове зниження ставки ПДВ;
- удосконалення механізму сплати ПДВ й бюджетного відшкодування шляхом поліпшення системи адміністрування та зменшення кількості випадків ухилення від його сплати;
- впорядкування системи пільг, що надаються за галузевою ознакою;
- послідовного запровадження положень законодавства ЄС при справлянні акцизного податку;
- забезпечення виконання угод ГАТТ/СОТ, зокрема єдиних підходів до оподаткування ввезених і вироблених в Україні товарів, із метою подальшої інтеграції України до світової спільноти;

- підвищення частки акцизу в ціні реалізованих підакцизних товарів за рахунок збільшення ставок податку та з огляду на світову практику;
- посилення екологічного спрямування акцизного податку відповідно до європейських принципів, застосування регулюючої функції акцизів до товарів, використання яких пов'язане із забрудненням навколишнього середовища;
- посилення контролю за визначенням митної вартості товарів.

Впровадження всіх зазначених вище заходів у сфері непрямого оподаткування дасть змогу наблизитися до моделі, яка б забезпечила поєднання фіскальної ефективності з одночасним забезпеченням належного регулюючого впливу на соціально-економічні явища та процеси.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бюджетний кодекс України. Від 8 липня 2010 р. № 2456-VI.
2. Податковий кодекс України. Від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI
3. Митний кодекс України. Від 13 березня 2012 р. № 4495-VI
4. Звіти Міністерства фінансів України про виконання Державного бюджету за 2014-2018 рр. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>
5. Офіційний сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.treasury.gov.ua/ua>
6. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
7. Акцизний податок у 2018 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.golovbukh.ua/article/7065-aktsizniy-podatok-u-2018-rots>
8. Бандурка, О.М. Податкове право. Навч. посіб. [Текст] / О.М. Бандурка, В.Д. Понікаров, С.М. Попова. - К.: Центр учбової літератури, 2012. - 312 с.
9. Бех, Г.В. Правовое регулирование косвенных налогов в Украине [Текст] / Г.В. Бех; ред.: Н.П. Кучерявый. - Х.: Легас, 2003. - 128 с.
10. Боровик, П.М. Недоліки сучасного вітчизняного механізму справляння акцизного податку [Текст] / П.М. Боровик, В.П. Бечко, Я.В. Яценко // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). - 2019. - № 2 (1). - С. 73-81.
11. Боровик, П.М. Проблеми акцизного оподаткування в Україні [Текст] / П.М. Боровик, В.О. Ладиженська // Економічний вісник Донбасу. - 2016. - № 3 (25). - С. 103-107.
12. Братушка, Е.С. Генеза податку на додану вартість в Україні та світі [Текст] / Е.С. Братушка, Є.В. Кононець // Ефективна економіка. - 2014. - № 4. - Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2959>
13. Валігура, В. Інвестиційно-інноваційна спрямованість справляння непрямих податків в Україні [Текст] / В. Валігура // Світ фінансів. - 2015. - № 1. - С. 145.

14. Василик, О.Д. Державні фінанси України: підручник [Текст] / О.Д. Василик, Н.В. Павлюк. - К.: НІОС, 2011. - 286 с.
15. Веремчук, Д.В. Проблеми і перспективи розвитку системи непрямого оподаткування в Україні [Текст] / Д.В. Веремчук // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. - 2018. - № 3. - С. 13–18.
16. Височанська, М. Фіскальна ефективність непрямого оподаткування в Україні [Текст] / М. Височанська // Вісник Львівського національного аграрного університету. Сер.: Економіка АПК . - 2013. - № 20 (1). - С. 257-262.
17. Волков, Д.О. Удосконалення системи непрямого оподаткування в контексті реформування державних фінансів України [Текст] / Д.О. Волков // Економіка промисловості. - 2018. - № 43. - С. 28-36.
18. Воронкова, О.М. Формування понятійного апарату управління процесом оподаткування [Текст] / О.М. Воронкова // Наука й економіка. - 2014. - № 1 (33). - С. 235-243.
19. Вронська, Г. ПДВ: історія розвитку та міжнародна практика [Текст] / Г. Вронська // Податкова правда. - 2015. - № 5. - С. 44-51.
20. Галушка, В.О. Шляхи використання світового досвіду державного регулювання податків у соціально-економічних умовах сучасної України [Електронний ресурс] / В.О. Галушка // Державне будівництво. - 2017. - № 1. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/DeVu_2010_1_46.pdf
21. Гедзюк, О.В. Адаптація законодавства України до законодавства Європейського Союзу у сфері оподаткування акцизним податком [Текст] / О.В. Гедзюк // Європейські перспективи. - 2016. - № 3. - С. 197-202.
22. Годз, К. Напрями вдосконалення законодавчого регулювання ПДВ в Україні у контексті євроінтеграції [Текст] / К. Годз // Віче. - 2017. - № 10. - С. 18-20.
23. Гончарук, О.А. Особливості проведення і шляхи удосконалення митного постаудиту [Текст] / О.А. Гончарук // Південноукраїнський правничий часопис. - 2015. - № 3. - С. 303-305.

- 24.Гордін, О.Я. Відшкодування непрямих податків: стан та перспективи законодавчого регулювання [Текст] / О.Я. Гордін // Університетські наукові записки. - 2017. - № 4 (24). - С. 314-318.
- 25.Греца, С.М. Використання досвіду країн ЄС для удосконалення адміністрування податку на додану вартість в Україні [Текст] / С.М. Греца // Науковий вісник Ужгородського нац. ун-ту. Сер. Право - 2015. - Вип. 26. - С. 147-149.
- 26.Губа, М.О. Митні платежі в Україні: особливості адміністрування в сучасних умовах [Текст] / М.О. Губа // Вісник Академії митної служби України. Сер.: Економіка. - 2015. - № 2. - С. 63-69.
- 27.Гусєва, В.О. Особливості правового регулювання непрямих податків [Текст] / В.О. Гусєва // Форум права. - 2018. - № 2. - С.86-89.
- 28.Девко, С.Т. Гармонізація податкової політики країн Європейського Союзу в умовах інтеграції [Текст] / С.Т. Девко // Економічний вісник університету. - 2018. - Вип. 20(1). - С. 138-142.
- 29.Демчишак, Н.Б. Податкова політика в Україні: фіскальний та регулювальний аспекти впливу непрямих оподаткування [Текст] / Н.Б. Демчишак, О.В. Процак // Науковий вісник НЛТУ України. - 2019. - Вип. 24.3. - С. 209-215.
- 30.Добрик, Л.О. ПДВ в Україні: проблеми адміністрування та напрями удосконалення [Текст] / Л.О. Добрик, А.А. Литовченко // Інвестиції: практика та досвід. - 2015. - № 14. - С. 23-31.
- 31.Дроздовська, О.С. Співвідношення прямих та непрямих податків у податковій системі України / О.С. Дроздовська // Економічна наука. – 2017. - № 10. – С. 44-50.
- 32.Ємельянов, В.М. Основні аспекти механізму наближення законодавства України з питань оподаткування до стандартів Європейського Союзу [Текст] / В.М. Ємельянов, С.І. Косенчук // Наукові праці [ЧДУ ім. П. Могили]. Державне управління. - 2012. - Т. 208. - Вип. 196. - С. 12-21.

- 33.Єсаулов, Ю.В. Економічне обґрунтування податкового процесу [Текст] / Ю.В. Єсаулов // Інвестиції: практика та досвід. - 2017. - № 8. - С. 69-71.
- 34.Жукевич, О.М. Ефективність податкової системи України: принципи оподаткування та напрями реформування законодавчої бази [Текст] / О.М. Жукевич // Вісник КНТЕУ. - 2019. - № 2. - С. 105-114.
35. Зверяков М. І. Про зміну моделі економічного розвитку / М. І. Зверяков // Економіка України. - 2015. - № 6.- С. 41-49.
- 36.Кміть, В.М. Проблеми і недоліки діючої системи непрямого оподаткування в Україні / В.М. Кміть // Приазовський економічний вісник. – 2018. - № 2. – С. 136-141.
- 37.Коваленко, А.Г. ПДВ у системі оподаткування: історичний аспект становлення та розвитку [Текст] / А.Г. Коваленко, Ю.А. Малашенко, О.О. Князева // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. - 2016. - Вип. 18. - Ч. II. - С. 111-116.
- 38.Колісніченко, К.В. Ризики адміністрування ПДВ [Текст] / К.В. Колісніченко // Актуальні проблеми економіки. - 2017. - №5(131). - С. 243-248.
- 39.Копцева, Л. Вплив міжнародних митних правил на законодавство України щодо митного аудиту [Текст] / Л. Копцева // Митна справа. - 2015. - № 4 (70). - С. 62-71.
- 40.Крисоватий, І.А. Інвестиційно-інноваційна спрямованість непрямих податків в Україні [Текст] / І.А. Крисоватий // Економічний форум. - 2013. - № 3. - С. 175-179.
- 41.Крушельницька, Т. Удосконалення непрямого оподаткування в Україні [Текст] / Т. Крушельницька // Вісник Національної академії державного управління. - 2018. - № 3. - С. 113-119.
- 42.Лащак, В.В. Непрямі податки як регулятор споживчих цін в Україні [Текст] / В.В. Лащак, Т.В. Лащак // Науковий вісник [Буковинського державного фінансово-економічного університету]. Економічні науки. - 2014. - Вип. 26. - С. 219-228.

43. Майбуров, И.А. Реформирование налоговых систем. Теория, методология, практика: [Текст] монография / под ред. И.А. Майбурова, Ю.Б. Иванова, А.И. Крисоватого. - К.: Кондор, 2014. - 352 с.
44. Макаренко, В.В. Напрями вдосконалення адміністрування акцизного податку в Україні [Текст] / В.В. Макаренко // Інноваційна економіка. - 2016. - № 2. - С. 252-256.
45. Макеєва, О. Акцизний податок на сигарети: цифри і факти [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2015/12/23/573727>
46. Мединська, Т.В. Особливості застосування акцизу в Україні та деяких країнах світу [Текст] / Т.В. Мединська, Р.Ю. Слюсар // Науковий вісник НЛТУ України. - 2015. - № 22(2). - С. 206-212.
47. Міляр, Л.Ф. Митно-тарифне регулювання як елемент захисту національного ринку [Текст] / Л.Ф. Міляр // Тези Всеукраїнської науково-практичної on-line конференції аспірантів, молодих учених та студентів, присвяченої Дню науки ЖДТУ. - 2018. - Т. 2. - С. 332-333.
48. Мінняйленко, К.О. Економічна сутність прямого і непрямого оподаткування в Україні [Текст] / К.О. Мінняйленко // Управління розвитком. - 2014. - № 5. - С. 101-103.
49. Муравйов, В. Гармонізація законодавства України з правом Європейського Союзу в рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС [Електронний ресурс] / В. Муравйов, Н. Мушак // Віче. - 2013. - № 8. - Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/3616/>
50. Непряме оподаткування. Правова сутність та адміністрування [Текст]: наук.-практ. посібник / Д. Гетьманцев, В. Форсюк, Н. Бойко. - К.: Юрінком Інтер, 2014. - 336 с.
51. Оксенюк, О.І. Роль податку на додану вартість у формуванні доходів державного бюджету України [Текст] / О.І. Оксенюк // Інноваційна економіка. - 2013. - № 1 (39). - С. 253-258.

52. Оподаткування в Україні [Текст]: навч. посіб. / Н.М. Деєва, Н.І. Редіна, Т.О. Дулік та ін. За ред. Н.І. Редіної. - К.: Центр учбової літератури, 2009. - 544 с.
53. Паньків, О.М. Непрямі податки: їх економічна сутність [Текст] / О.М. Паньків // Науковий вісник нац. університету біоресурсів і природокористування України. - 2018. - № 146. - С. 206-211.
54. ПДВ в Україні: чи спрацює інший непрямий податок краще? [Електронний ресурс] / О. Бетлій, Р. Джуччі, Р. Кірхнер. - Київ/Берлін: Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. Німецька консультативна група. Серія консультативних робіт [PP/02/2013]. - 2013. - Режим доступу: http://lukuianenko.at.ua/_ld/7/707.pdf
55. Пирога, С.С. Сутність бюджетного відшкодування ПДВ [Текст] / С.С. Пирога // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. Сер.: Право та державне управління. - 2015. - № 1. - С. 117-122.
56. Податкова система: навч. посіб. / [І.С. Волохова, О.Ю. Дубовик та ін.]. - Одеса: ВМВ, 2019. - 344 с.
57. Поколюдна, О.В. Необхідність реформування ПДВ в Україні [Текст] / О.В. Поколюдна, Т.В. Макаренко // Вісник економіки транспорту і промисловості. - 2010. - № 29. - С. 277-279.
58. Поктаєва, О.В. Проблемні питання стягнення акцизного податку за Податковий кодексом України [Текст] / О.В. Поктаєва // Фінансове право. - 2014. - № 2. - С. 745-749.
59. Пономаренко, Д.В. Сравнительный анализ налоговой политики Украины и Европейского Союза в сфере косвенного налогообложения [Текст] / Д.В. Пономаренко // Вісник економічної науки України. - 2016. - № 1 (19). - С. 120-128.
60. Прокопчук, О.Т. Особливості непрямого оподаткування в Україні: становлення та перспективи розвитку [Текст] / О.Т. Прокопчук, Ю.В.

- Улянич, В.П. Бечко // Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. - 2014. - Вип. 84. - С. 249-256.
- 61.Рева, Т.М. Непряме оподаткування експортно-імпортних операцій у нових законодавчих умовах [Текст] / Т.М. Рева // Вісник Академії митної служби України. Сер.: Економіка. - 2017. - № 1. - С. 46-53.
- 62.Ревенко, О.В. Податкові наслідки інтеграційних процесів України [Текст] / О.В. Ревенко, Т.В. Ревенко // Теорія та практика державного управління. - 2014. - Вип. 3. - С. 171-180.
- 63.Свиридюк, Н.П. Щодо правового регулювання економічної функції держави в умовах сучасних ринкових перетворень [Текст] / Н.П. Свиридюк // Юридичний вісник. - 2017. - № 1 (30). - С. 47-51.
- 64.Сибірянська, Ю.В. Проблеми подвійного оподаткування в Україні [Текст] / Ю.В. Сибірянська, Г.О. Колесніченко // Економіка: теорія та практика. - 2016. - № 1. - С. 43-51.
- 65.Слюсаренко, В.Є. Особливості оподаткування податком на додану вартість та його економічна доцільність [Текст] / В.Є. Слюсаренко, К.О. Філіп // Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. Економіка. - 2014. - Вип. 1 (42). - С. 218-222.
- 66.Современный НДС [Текст] / Л. Эбрилл, М. Кин, Ж.-П. Боден, В. Саммерс; Пер. с англ. - М.: Изд-во "Весь Мир", 2003. - 274 с.
- 67.Сорока, С.О. Сутність акцизного податку та його місце і роль в системі непрямого оподаткування [Електронний ресурс] / С.О. Сорока // XI Міжнародна наукова інтернет-конференція «Простір і час сучасної науки». - 2018. - Режим доступу: <http://intkonf.org/soroka-so-sutnist-aktsiznogo-zboru-ta-yogo-mistse-i-rol-v-sistemi-nepryamogo-opodatkuvannya/>
- 68.Сотніченко, О.А. Роль непрямих податків у регулюванні товарообороту зовнішньої торгівлі [Текст] / О.А. Сотніченко // Актуальні проблеми економіки. - 2015. - №4 (142). - С. 238-243.
- 69.Субочев, О. Ринок алкогольної продукції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://rating.zone/rynok-alkoholnoi-produktsii>

- 70.Сударенко, О.В. Правові засади бюджетного відшкодування ПДВ в Україні [Текст] / О.В. Сударенко // Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. - 2015. - Вип. 2 (14). - С. 175-179.
- 71.Сусіденко, В.Т. Сучасна сутність і архітектоніка податкового регулювання розвитку суспільства [Текст] / В.Т. Сусіденко, А.О. Нікітішин // Актуальні проблеми економіки. - 2016. - №1. - С. 234-242.
- 72.Титаренко, Л.М. Проблеми комплексності податкової системи України [Текст] / Л.М. Титаренко, О.П. Ольшанська, О.М. Бондаревська // Економіка і регіон. - 2014. - № 2 (29). - С. 170-174.
- 73.Турянський, Ю.І. Теоретичні засади формування ефективної системи оподаткування [Текст] / Ю.І. Турянський // Науковий вісник НЛТУ України. - 2018. - Вип. 23.12. - С. 329-334.
- 74.Формування системи митного аудиту в Україні [Текст]: монографія; за заг. ред. О.М. Вакульчик. - Хмельницький: ПП Мельник А.А., 2014. - 208 с.
- 75.Фрадинський, О.А. Еволюція акцизного оподаткування в Україні [Текст] / О.А. Фрадинський // Вісник Хмельницького національного університету. - 2019. - № 1. - С. 112-115.
- 76.Хлебнікова, І.І. Фіскально-адміністративні технології управління акцизним оподаткуванням [Текст] / І.І. Хлебнікова // Вісник КНУТД. - 2018. - № 5. - С. 159-164.
- 77.Червінська, О.С. Переваги та недоліки відшкодування податку на додану вартість [Текст] / О.С. Червінська, М.Й. Батько // Науковий вісник НЛТУ України. - 2015. - Вип. 23.10. - С. 279-282.
- 78.Чугунов, І.Я. Непряме оподаткування в системі регулювання економіки [Текст] / І.Я. Чугунов, О.М. Жукевич // Економічний часопис-XXI. – 2014. - № 1-2(1). - С. 61-64.
- 79.Чуркіна, І.Є. Розвиток податкової системи України [Текст] / І.Є. Чуркіна // Економіка і управління. - 2015. - № 3. - С. 57-60.